

PATARLĖS FENOMENAS: TARPTAUTIŠKUMAS IR TAUTIŠKUMAS

Prof. habil. dr. KAZIO GRIGO (1924–2002) aštuoniasdešimtmečiui

ISSN 1392–2831 Tautosakos darbai XXX 2005

SVARBIAUSIOS KAZIO GRIGO GYVENIMO DATOS

Kazys Grigas gimė 1924 m. kovo 1 d. Pagiriuose, Vilkijos vls., Kauno aps. (Kazys ir brolis Jonas metrikų knygose įrašyti Grigų pavarde, visi kiti šeimos nariai yra Grigaičiai.) 1935 m. baigė Miškalaukio pradžios mokyklą. 1939–1941 m. mokėsi ir baigė Fredos sodininkystės ir daržininkystės mokyklą Kaune. 1941–1942 m. lankė vakarinės suaugusiųjų gimnazijos II klasę. 1942–1944 m. mokėsi Vilkijos gimnazijos V–VI klasėje drauge su Vytautu Kubiliumi ir aktyviai dalyvavo šios gimnazijos LKLM būrelio literatų kūrėjų veikloje.

1944 m. pašauktas į sovietinę kariuomenę slapstėsi. Tų pačių metų rugsėjį su Kauno kunigų seminarijos klieriko pažymėjimu (jį parūpino Miškalaukio pradžios mokyklos mokytoja Agnietė Janauskaitė ir buvęs Vilkijos gimnazijos kapelionas Krizantas Juknevičius) išvyko į Kunigų seminariją.

1945 m. pavasarį pasirengęs eksternu išlaikė Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijoje brandos egzaminus ir vasarą įstojo į Kauno valstybinio Vytauto Didžiojo universiteto* Istorijos-filologijos fakultetą.

1945–1946 m. – VDU I kurso, 1946–1947 m. – II kurso, 1947–1948 m. iki kovo mėn. – III kurso studentas. 1948 m. sausį Kauno „Tarybų Lietuvos“ dienraštyje pasirodžius Kauno universiteto kritikai, prasidėjo studentų šalinimas iš universiteto. 1948 m. kovo 14 d. Kauno universiteto mandatinė komisija K. Grigą išmetė iš universiteto, asmens byloje įrašydami: „Pašalintas iš Kauno universiteto už elgesį, nesuderinamą su tarybinio studento pareigomis ir garbe“.

1948 m. birželį Kauno mokytojų seminarijoje eksternu išlaikė bibliotekininkystės specialybės egzaminus (kartu su V. Kubiliumi). Bibliotekininko diplomas išrašytas 1948 m. birželio 30 d. Vokiečių kalbos dėstytojai H. Holcmanienei tarp-

* Kauno universitetas 1945 m. vadinosi Kauno valstybinis Vytauto Didžiojo universitetas. Tai rodo K. Grigo studento asmens liudijimo publikatas, išduotas 1947 m. spalio 9 d. (galioja iki 1948 m. sausio 1 d.) ant firminio Kauno valstybinio Vytauto Didžiojo universiteto blanko su LTSR herbu; pasirašo prof. Bl. Abraitis ir fakulteto dekanas doc. R. Mironas. „Lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje“ rašoma, kad Kauno valstybinis universitetas nuo 1946 m.

ninkaujant, tų pačių metų rudenį gavo teisę eksternu laikyti III kurso pavasario sesijos egzaminus.

1948.IX.1–1950.IX.1 mokytojavo Kriūkų gimnazijoje (Šakių r.), dėstė lietuvių ir lotynų kalbas.

1949 m. spalio mėn priimtas į Vilniaus universiteto Istorijos-filologijos fakulteto IV kursą eksterno teisėmis. 1950 m. rugpjūčio 18 d. parašo prašymą universiteto rektoriui priimti jį į tikruosius studentus. Atsakymas neigiamas.

1950 m. rugpjūtį iš Kriūkų persikėlė gyventi į Vilnių. Tų pačių metų rugpjūčio 20 d. priimtas dirbti LTSR MA centrinės bibliotekos knygrišyklos vedėju.

1950 m. rugsėjo 19 d. parašo antrą prašymą VU rektoriui priimti jį į tikruosius studentus. Peržiūrėta pašalinimo iš Kauno universiteto byla. Atsakymas vėl neigiamas.

1950 m. gruodžio 12 d. susituokė su Judita Cibulskaitė.

Nuo 1951 m. sausio 16 d. dirba Lietuvos istorijos instituto vyr. bibliografu, o nuo gegužės 1 d. – bibliotekos vedėju. Tų pačių metų birželio 30 d. baigė eksternu VU Istorijos-filologijos fakulteto lietuvių kalbos ir literatūros specialybę.

1954 m. gegužės 22 d. gimė sūnus Jaunius.

Nuo 1954 m. spalio 16 d. – Lietuvių kalbos ir literatūros instituto Tautosakos sektoriaus jaunesnysis mokslinis bendradarbis. 1958.V.16–1960.VI.1 – LKLI mokslinis sekretorius.

1958 m. pabaigoje apgynė filologijos mokslų kandidato disertaciją „Simonas Daukantas – lietuvių tautosakos rinkėjas ir leidėjas“. 1959 m. vasario 3 d. patvirtintas filologijos mokslų kandidato laipsnis. Nuo 1960 m. birželio 1d. – LKLI vyresnysis mokslinis bendradarbis.

1959 m. birželio 20 d. gimė sūnus Vytenis.

1968 m. parengė „Lietuvių tautosakos“ penktą tomą „Smulkioji tautosaka“.

Nuo 1970 m. skelbė lyginamosios paremiologijos studijas vokiečių ir anglų kalbomis tarptautiniuose leidiniuose „Proverbium“ (1970–1974, 1998, 2002), „Nordic Yearbook of Folklore“ (1995), „Journal of the Baltic Institute of Folklore“ (1996).

1976 m. išleido monografiją „Lietuvių patarlės: Lyginamasis tyrinėjimas“.

1980 m. Vilniaus universitete apgynė filologijos mokslų daktaro disertaciją „Lietuvių patarlės. Lyginamasis tyrinėjimas“, kurios Maskvos VAK’as nepatvirtino. 1982 m. gruodį tą patį mokslinį darbą, išverstą į rusų kalbą, dar kartą gynė M. Gorkio pasaulinės literatūros institute Maskvoje. 1983 m. birželio 8 d. VAK’as patvirtino K. Grigui filologijos mokslų daktaro laipsnį.

1981–1982 m. skaitė senosios lietuvių literatūros kursą Vilniaus pedagoginia-me institute.

Nuo 1986 m. gegužės 6 d. – LKLI vadovaujantis mokslinis bendradarbis.

1987 m. išleido knygą „Patarlių paralelės: Lietuvių patarlės su latvių, baltarusių, rusų, lenkų, vokiečių, anglų, lotynų, prancūzų, ispanų atitikmenimis“.

1990–1996 m. dėstė smulkiąją tautosaką Kauno Vytauto Didžiojo universitete.

Nuo 1991 m. kovo 20 d. – Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto vadovaujantis mokslinis bendradarbis.

1993 m. vasario 22 d. Lietuvos mokslo taryba nostrifikavo humanitarinių mokslų habilituoto daktaro laipsnį, suteiktą už filologijos mokslų daktaro disertaciją, apgintą 1982 m. M. Gorkio pasaulinės literatūros institute Maskvoje.

1995 m. balandžio 19 d. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto senatas suteikė K. Grigui profesoriaus vardą.

1996–1998 m. skaitė lyginamosios folkloristikos kursą Vilniaus universitete.

2002 m. vasario 11 d. už nuopelnus Lietuvos valstybei K. Grigas apdovanojamas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu ir Gedimino ordino medaliu.

2002 m. Lietuvos mokslo premijų komitetas už leidinio „Lietuvių patarlės ir priežodžiai“ pirmą tomą K. Grigui (drauge su kitais) suteikė 2001 metų Lietuvos mokslo premijos laureato vardą.

2002 m. lapkričio 1 d. išėjo iš Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto.

2002 m. gruodžio 3 d. mirė. Palaidotas Vilniuje, Antakalnio kapinėse.

2004 m. kovo 5 d. Kazio Grigo 80-ties metų sukakčiai paminėti Lietuvių literatūros ir tautosakos institute surengta tarptautinė mokslinė konferencija „Patarlės fenomenas: tarptautiškumas ir tautiškumas“. Dalyvavo ir pranešimus skaitė užsienio paremiologai: prof. Wolfgangas Miederis (JAV), prof. Vilmosas Voigtas, dr. Gyula Paczolay (Vengrija), akad. prof. habil. dr. Arvo Krikmannas (Estija), Latvijos kultūros akademijos atstovė prof. dr. Anita Načisčionė, Lietuvos prelegentai: prof. habil. dr. Donatas Sauka, prof. habil. dr. Ingė Lukšaitė, akad. prof. habil. dr. Leonardas Sauka, dr. Lilija Kudirkienė.

Parengė *Judita Grigienė*